

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Davida Hipšra a soudců Lenky Krupíčkové a Tomáše Foltase v právní věci žalobce: **J. D. B.**, zastoupen Mgr. Pavlou Kosovou, advokátkou se sídlem Husova 946, Moravské Budějovice, proti žalované: **Česká komora architektů**, se sídlem Josefská 34/6, Praha, zastoupena Mgr. Ing. Danielou Rybkovou, advokátkou se sídlem Jana Želivského 2385/11, Praha, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 7. 3. 2023, č. j. 11 Ad 1/2023-57,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Žalobce se žalobou podanou u Městského soudu v Praze (dále též „městský soud“) domáhá zrušení rozhodnutí představenstva žalované ze dne 4. 10. 2022, č. j. 123/DR 2021-24, kterým představenstvo žalované potvrdilo rozsudek Stavovského soudu ze dne 6. 4. 2022, č. j. 91/DR 2021-24, a související usnesení o náhradě části nákladů disciplinárního řízení. Stavovský soud žalované uvedeným rozsudkem rozhodl o tom, že se žalobce dopustil disciplinárního provinění spočívajícího v tom, že včas a řádně neuhradil členský příspěvek a penále za rok 2021, za což mu uložil disciplinární opatření odejmutí autorizace.

[2] Shora označeným usnesením městský soud nepřiznal žalobci osvobození od placení soudních poplatků a záloh pro řízení o žalobě, a současně zamítl jeho návrh na ustanovení zástupce. Konstatoval, že tvrzení žalobce jsou nedostatečná pro to, aby si soud mohl učinit úsudek o jeho celkových poměrech. Není z nich zřejmé, jaké jsou jeho skutečné příjmy, výdaje a zdroje, z nichž hradí nezbytné náklady. Žalobce nedoložil ani nevysvětlil, z čeho žil a žije v současné době, respektive jaké byly jeho relevantní poměry v době bezprostředně

předcházející podání žaloby. Aktuální poměry neosvědčuje daňové přiznání za rok 2020. Žalobce nereagoval ani na výzvu soudu ke sdělení, kdo a z jakých prostředků hradí náklady jeho právního zastoupení. K návrhu žalobce na ustanovení zástupce z řad advokátů městský soud dodal, že nelze ustanovit zástupce účastníkovi, který je již zastoupen.

II.

[3] Žalobce (dále též „stěžovatel“) napadl usnesení městského soudu kasační stížností z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“). Poukázal na podání, které zaslal městskému soudu dne 7. 2. 2023, z něhož podle něj plyne, že je nemajetný, nevlastní žádný majetek, nemá bankovní účet a je od 2. 1. 2023 zařazen v evidenci úřadu práce. Městskému soudu vytkl, že jej přesto vyzval opětovně k vyplnění formuláře, jímž požadoval zejména osvědčit a prokázat výši skutečných příjmů, výdajů a označit zdroje, z nichž stěžovatel hradí náklady své osobní potřeby a spotřeby a na právní zastoupení. Na tuto výzvu stěžovatel reagoval přeposláním původního podání a čestným prohlášením, že odměnu advokátky dosud nehradil. Tvrzení městského soudu o absenci reakce stěžovatele na jeho výzvu, proto nemá oporu ve spise. Důvody, pro které městský soud zamítl obě žádosti stěžovatele, nemohou ve světle doložených podkladů obstát a jeho rozhodnutí je nepřezkoumatelné. Městský soud podání stěžovatele ignoroval a nezjistil řádně skutkový stav. Stěžovatel doplnil, že se dostal situace, kdy nemůže vykonávat své povolání, ačkoliv odejmutí autorizace nebylo způsobeno jeho profesním pochybením. Rozhodnutí o žalobě tak pro něj má zásadní význam. Dlouhodobě se přitom nachází v nepříznivé finanční situaci. Nemá na úhradu komerčních bytových služeb, a tak je ani nevyužívá. Nemůže proto doložit výdaje související s bydlením. Rovněž nekupuje nové oblečení. Stěžovatel je přesvědčen o tom, že doložil nedostatek prostředků a splňuje všechny podmínky pro přiznání osvobození a ustanovení zástupce. Z uvedených důvodů navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení.

III.

[4] Nejvyšší správní soud předně konstatuje, že podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí krajského soudu (s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovateli poplatková povinnost (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014-19, č. 3271/2015 Sb. NSS). Napadené usnesení, jímž městský soud neosvobodil stěžovatele od placení soudních poplatků, nepochybně je právě takovým procesním rozhodnutím. Stěžovatele tedy v projednávané věci netíží poplatková povinnost.

[5] Nejvyšší správní soud proto posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[6] Kasační stížnost není důvodná.

[7] Nejvyšší správní soud neshledal obecně namítanou nepřezkoumatelnost rozsudku městského soudu. Městský soud plně dostal požadavkům ustálené judikatury kladeným na odůvodnění soudních rozhodnutí (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 20. 6. 1995,

pokračování

sp. zn. III. ÚS 84/94, č. 34/1996 Sb. ÚS, a ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. III. ÚS 94/97, č. 85/1997 Sb. ÚS, rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003-52 a ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003-75, či usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 2. 2008, č. j. 7 Afs 212/2006-76). Z odůvodnění napadeného usnesení je zřejmé, z jakého skutkového stavu soud vycházel, jak vyhodnotil pro věc rozhodné skutkové okolnosti a jak je následně právně posoudil. Rozsudek je řádně odůvodněn a je plně srozumitelný.

[8] Individuální osvobození od soudních poplatků je procesní institut, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživých poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Tento druh osvobození od soudních poplatků je upraven v § 36 odst. 3 s. ř. s., v němž je uvedeno, že *[ú]častník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvláště závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.*

[9] Z citovaného ustanovení vyplývá, že pro přiznání částečného osvobození od soudních poplatků musí být splněny následující podmínky: účastník řízení požádal o osvobození, jeho návrh není zjevně neúspěšný a doložil nedostatek příjmů. Přiznat účastníkovi úplné osvobození od soudních poplatků lze přitom pouze výjimečně, jsou-li pro to zvláště závažné důvody (srov. i usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 5. 2014, č. j. 7 As 68/2014-50).

[10] Je třeba zdůraznit, že účelem institutu osvobození od soudních poplatků je ochrana práv účastníka řízení, jemuž by mohla vzniknout vážná újma na jeho právech v důsledku nedostatku finančních prostředků, které by mu v důsledku neschopnosti zaplatit soudní poplatek bránily účinně bránit svá práva v řízení před soudem. Navrhovatel žádající o osvobození od soudních poplatků proto musí v první řadě osvědčit, že jsou v jeho případě splněny zákonem stanovené předpoklady (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 8. 2010, č. j. 1 As 23/2009-95, č. 2163/2011 Sb. NSS). Je tedy na něm, aby dostatečně konkrétně popsal své osobní a majetkové poměry a současně doložil listiny prokazující nemajetnost (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004-50, č. 537/2005 Sb. NSS). Právní úprava institutu individuálního osvobození od soudních poplatků neukládá soudu povinnost, aby sám za účastníka vyhledával další skutečnosti, které mají jeho nedostatek prostředků k uhrazení soudního poplatku dokládat (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 2. 2012, č. j. 1 Aps 2/2012-11). Stěžovatele jako žadatele o toto dobrodiní ze strany státu tak tíží břemeno tvrzení a břemeno důkazní (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2017 č. j. 6 As 228/2017-9). Aby bylo možné žádosti vyhovět, je stěžovatel povinen **nejen tvrdit**, že nemá dostatečné prostředky na zaplacení soudního poplatku, nýbrž musí tuto skutečnost **také soudu prokázat**.

[11] Nejvyšší správní soud souhlasí s městským soudem, že stěžovatel řádně netvrdil a nedoložil své majetkové poměry. Stěžovatel ve svých podáních městskému soudu tvrdil pouze zcela obecné důvody pro přiznání osvobození od soudních poplatků, které ani dostatečně nedokládal. Přestože jej městský soud přípisem ze dne 10. 2. 2023 výslovně vyzval k tomu, aby osvědčil a prokázal „*jaké jsou skutečné příjmy, výdaje a zdroje, z nichž žalobce hraď náklady osobní spotřeby, náklady na bydlení, vedení domácnosti a zejména z jakých zdrojů je hrazena odměna zvolené právní zástupkyně dle plné moci*“, setrval stěžovatel na blíže nekonkretizovaném tvrzení o nemajetnosti a městskému soudu své aktuální osobní, majetkové a výdělkové poměry blíže neosvětlil, natož aby je doložil. Zůstalo tak zcela bez vysvětlení, z jakých prostředků stěžovatel žije, a jakým způsobem zabezpečuje své základní potřeby. Namísto odpovídajícího vysvětlení stěžovatel zahltil městský soud řadou listin bez souvislosti k řízení, v nichž dovozuje organizovanou nezákonnou činnost veřejných institucí vůči sobě a své rodině. Z doložených podkladů si tak městský soud skutečně neměl možnost vytvořit obrázek o životních poměrech stěžovatele. Městský soud postupoval v souladu s výše uvedenou judikaturou, pokud dospěl k závěru, že stěžovatel neunesl důkazní břemeno ve vztahu k prokázání své tvrzené nemajetnosti.

[12] Stěžovateli je třeba přisvědčit v tom, že městský soud nesprávně uvedl, že stěžovatel nereagoval na výzvu ke sdělení, kdo a z jakých prostředků hraď náklady jeho právního zastoupení. Stěžovatel totiž skutečně ve svém podání doručeném městskému soudu dne 28. 2. 2023 uvedl, že zvolená právní zástupkyně dosud žádnou odměnu neobdržela. Tato skutečnost však nemá vliv na zákonnost rozhodnutí městského soudu, neboť i přes uvedenou informaci stále platí, že stěžovatel neunesl důkazní břemeno v otázce důvodů pro osvobození od soudních poplatků.

[13] Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost zamítl jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[14] O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalované pak nevznikly v tomto řízení náklady nad rámec její běžné činnosti.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. května 2023

David Hipšr
předseda senátu